

Margareta Popoola & Elvira Korp

Integrationsfrämjande arbete

– segregationsförstärkande konsekvenser

Integration-promoting efforts - Segregation enhancing consequences

Focusing on Malmö, one of Sweden's major cities, this analysis examines the strategies implemented over recent decades to counteract segregation. It explores the impact of these initiatives on the development or manifestation of segregation. Key questions guiding the analysis include: What is considered an expression of segregation and integration, respectively? Which approaches to counteract segregation have been prioritised during different periods, and how do these approaches compare? Why does segregation persist despite various efforts to combat it?

The analysis draws on a comprehensive report summarising 25 years of Malmö's work to counteract segregation. The methods that have been used include reviews of political decisions, guidelines, budget documents, etc., and interviews with eleven stakeholders, including politicians, researchers, and civil servants. Grounded in the view that integration and segregation are linked to welfare, the analysis uses the concepts of cohesion and community as its theoretical foundation.

The results indicate a historical tendency to focus on migrants, employment, and sustenance within specific residential areas, resulting in stigmatisation. Recently, policies have taken a repressive turn, neglecting underlying structural factors which ultimately reinforce rather than mitigating segregation and its negative consequences.

Key Words: Integration, Segregation, Community, Cohesion, Welfare, Urban planning

Margareta Popoola är sociolog och docent i internationell migration och etniska relationer, affilierad till Malmö Institute for Migration studies (MIM), Malmö universitet.

Elvira Korp är doktorand i socialt arbete vid Institutionen för socialt arbete, Linnéuniversitetet.

Kontakt: margareta.popoola@mau.se

Vi vill inte ha Chinatowns i Sverige, vi vill inte ha Somali Town eller Little Italy, vi ska bo blandat med de olika erfarenheter som vi har. Vår utgångspunkt är ett samhälle där man lever tillsammans med olika bakgrund, olika erfarenheter och olika inkomster och möts. Det är så vi blir ett sammanhållet samhälle (DN, 2022, 23 augusti). Ja, så uttryckte sig Magdalena Andersson, dåvarande statsminister, under valdebatten under 2022. Andersson negligerade att den form av segregation som Somali Town eller Little Italy anspelade på redan fanns under samlingsbeteckningen invandrare eller personer med utländsk bakgrund i så kallade invandratäta områden, *eftersatta* områden, *utsatta* eller *utanförskaps*områden vilka ofta debatterats i termer av segregation, eller bristande integration.

Inledning

Integration är en term som använts flitigt under decennier men som från och till mönstrat ur debatten till förmån för diskussion om segregation, utanförskap och andra termer som försöker fånga integrationens brister. I fokus för dessa brister är oftast arbete och boende, men också andra delar av välfärdens källor – skola, vård och omsorg – som diskuteras i termer av integration/segregation. I den här artikeln ska vi försöka fånga olika tidsepokers intresse för integration och segregation som fenomen. Texten tar sin utgångspunkt i en rapport för Malmö stads räkning som färdigställt med bidrag från den nu nerlagda myndigheten Delmos (Delegationen mot segregation). Rapporten behandlar kommunens insatser för att motverka segregation under tjugofem år, närmare bestämt åren 1995–2020. Även om fokus har varit att synliggöra åtgärder för att motverka segregation i en lokal kontext är inte problematiken begränsad till Malmö som lokal geografisk plats.

Segregation i en urban kontext handlar om gränser som en del av städers morfologi. Det är dels en naturlig del av städers uppbyggnad, dels handlar det om människors olika val och förutsättningar. Det är framför allt konsekvenser av det senare som tilldragit sig såväl statens som kommunernas intresse. Fokus har riktats mot områden som genom segregationens negativa konsekvenser visar på brister i välfärden, som mer eller mindre långsiktiga integrationsinsatser förväntas kunna motverka.

Med fokus på Malmö, en av Sveriges storstäder, är syftet att genom olika program och insatser identifiera problemområden som varit i fokus för att motverka segregation under de senaste decennierna samt att diskutera dessa insatserns betydelse för segregationens utveckling eller manifestation.

Vägledande frågor för vår analys:

- Vad är segregation respektive integration?
- Vilka insatser för att motverka segregation har dominerat över tid och finns likheter och/eller skillnader mellan olika perioder?
- Varför kvarstår segregation trots decenniernas försök att motverka segregation?

Med ledning av de här frågeställningarna vill vi fånga samhällets idéer om vad som kännetecknar segregation. I det här sammanhanget ska sägas att segregation definieras som gränser vars konsekvenser är ovälkomna. Genom att urskilja kommunens ansträngningar för att motverka segregation får vi en inblick i vilka samhällsbaserade fenomen som lokalt och nationellt uppfattas vara segregationens orsaker och konsekvenser. Vårt fokus är inte att undersöka huruvida integrationsförstärkande riktlinjer har implementerats i olika verksamheter eller hur kommunala handlingsprogram uppfyller statliga direktiv och integrationspolicier på olika nivåer. I stället är vi intresserade av vilka områden som på en lokal nivå har främjats för att motverka segregation under olika tidsepoker, vilket ger en fingervisning om vilka idéer som dominerat över tid. Artikeln är inte en diskursanalys per se men genom att följa integrationsfrämjande insatser, politiska beslut och vad som de facto gjorts, framträder en bild av vilka frågor som under olika perioder betraktats vara av mer eller mindre samhällsrelevant vikt.

Metodologiskt har vi en eklektiskt kvalitativ ansats. För att kort beskriva tillvägagångssättet så har vi tagit utgångspunkt i rapporten *25 års insatser mot segregation – Integrationsarbete i Malmö stad*. Vi som skriver den här artikeln har varit medförfattare till rapporten och ingått i ett arbetslag som på basis av statliga utredningar och regleringsbrev skapat en översiktlig bild av segregationens utveckling i Sverige över tid. Denna översikt har kompletterats med Malmö stads årsböcker för en historisk lokal förankring. Genom Google Scholar och Diva har vi gjort en inventering bland akademisk litteratur, uppsatser och artiklar, så kallat sekundärmaterial, med bäring på segregation i en bredare kontext som innefattar ojämlikhet, hälsa, demokrati eller delaktighet. För att identifiera kommunalt baserade insatser och projekt under en längre tidsperiod har sökningar gjorts via Malmö stads databaser DocuLive och Platina. Sökningar på nyckelord har tillsammans med segregation och integration varit *utsatthet*, *utanförskap*, *social sammanhållning*, *mångfald* och *hållbarhet*. Av de tusentals träffar som sökningarna resulterat i har vi gjort ett urval av projektrapporter, budgetunderlag, årsredovisningar, beslut, policydokument och annan relevant dokumentation med bäring på debatt och policy avseende integration-segregation under perioden 1995–2020. Därtill har vi genomfört intervjuer, enskilt och/eller i gruppsamtal med elva namnkunniga lokalpolitiker, forskare och högre tjänstemän som varit aktiva under nittioalet och tjugohundratalets första decennier. Med hjälp av dessa källor har vi sökt svar på våra frågeställningar.

Genom ett urval av historiskt tidstypiska exempel på program för att motverka segregation hoppas vi kunna bidra med en diskussion om vad olika former av insatser de facto kan åstadkomma för minskade klyftor i välfärden. Det ska framhållas att den här artikeln är en självständig produkt där vi drar egna slutsatser baserade på mer omfattande perspektiv än vad en myndighetsbeställd kartläggning medger.

Bakgrund

Sedan nittiotalet och framåt har segregationen ökat (Delmos, 2021). Arbete är ett av de områden som i olika sammanhang brukar framhållas utgöra grunden för integration. När sysselsättningsgraden skiljer sig mellan olika grupper kan det vara ett tecken på segregation. I mitten av nittiotalet uppmättes invandrare ha lägre sysselsättningsgrad än majoritetsbefolkningen, ungefär 34 procent mot 60 procent (Jansson m.fl., 2001). Detta är en tid som präglades av ett ökat fokus på segregation och integration i kombination med frågor om välfärd, jämlikhet och rättvisa. Sveriges välfärd, med fokus på hälsa, ekonomisk och social trygghet, bygger på en av staten styrd omfördelning av samhällsresurserna. Trots statens omfördelande roll har segregationen ökat, stick i stäv med vad såväl myndigheter som politiker, från vänster till höger, har sagt och säger sig vilja uppnå. Senare decenniernas invandring brukar vara en del av den samtida segregationsdebatten och ibland ställs invandring emot Sveriges tidigare homogenitet vilket får anses vara en "sanning" med modifiering. Här går att peka på en historisk närvaro av de nationella minoriteterna samer, romer, judar, sverigefinnar och tornedalingar (Prop. 1998/99:143). Därtill har homogeniteten brutits med arbetskraftsinvandringarna som tog plats inom industrin på femtio- och sextiotalen och rekryterades från övriga nordiska länder men också från andra delar av Europa. Deras förvärvsfrekvens var högre än hos inhemska invånare vilket framför allt gällde kvinnorna (Bevelander, 2000). Arbetskraftsinvandringen tog plats i en tid när ekonomin var stark men bostäderna inte räckte till med trångboddhet och undermålig standard som följd.

För att möta behovet av bostäder tog bostadsbyggandet fart, vilket med facit i hand utvecklade en märkbart geografiskt baserad segregation. Med Malmö som utgångspunkt lyfte Harald Swedner tidigt fram bostadssegregation som en av de väsentligaste orsakerna till skillnader i utbildningssammanhang (Swedner & Edstrand, 1969; Olsson Hort, 1992). Den uppmärksammade segregationen uppfattades framför allt vara ett problem som kunde förklaras genom klasskillnader. Under hela efterkrigstiden fram till sjuttioalet hade klasskillnaderna minskat, vilket bland annat berodde på hyresregleringar och transfereringar som gjorde att skillnaderna mellan hushållens nettoinkomster minskade (Jansson, 1987). En ökad byggtakt innebar att bostadsstandarden höjdes samtidigt som segregationen paradoxalt nog ökade. I delar har segregationen manifes-

terats genom miljonprogrammet, vilket blev en benämning för att en miljon bostäder färdigställdes, detta under perioden 1964–1975 (Urban, 2021). Miljonprogrammet tillkom under en tid som präglades av en stor tilltro till politisk styrning och långsiktig planering. Statsvetaren Björn Wittrock har beskrivit tiden som ”de stora programmets tid” (Wittrock & Lindström, 1984). Men planeringen av miljonprogrammet föll inte direkt i god jord. Storskaligheten och planeringen av dessa ytterområden rönt snabbt kritik (se Flemström & Ronnby, 1972 Ristilammi, 1994).

Miljonprogrammets iordningställande följdes av en utflyttning från städerna. Den så kallade ”gröna vågen” tog vid (Popoola, 2002). Vid den här tiden hade arbetskraftsinvandringen växlat till flyktinginvandring (Bevelander, 2000). Miljonprogrammets demografi förändrades, lite generaliserande kan sägas att det skedde en befolkningsomflyttning som innebar att svenskarna flyttade ut och invandrarna in (Popoola, 2002). Parallellt med denna utveckling ökade intresset för invandrarnas position och den integrationspolitik som började ta form med sikte mot att relationen mellan svenskar och invandare skedde parallellt med en socioekonomiskt och framväxande geografiskt identifierbar segregation. Denna segregation har blivit alltmer märkbar i spåren av en tilltagande flyktinginvandring som har följts av en viss flyktighet i bosättningsmönstren. 2008 så hade till exempel endast 39 procent av Malmös befolkning bott i staden kontinuerligt sedan 1990, en femtedel hade bott i staden högst fyra år (Salonen, 2020, s. 104). Rosengård och andra miljonprogramsområden har i delar blivit en första anhalt för nyanlända invandrare och kan liksom staden betraktas vara transitplatser som i olika grad utmärks av in-, ut- och omflyttning. Trots omflyttningen tycks socioekonomiska skillnader mellan olika bostadsområden bestå. Det är mot denna bakgrund vi tar oss an uppgiften att försöka ge en bild av de senaste decenniernas arbete för att motverka segregation.

Teoretiska utblickar

Under åren har termerna *integration* och *segregation* använts flitigt i debatten, men vad som egentligen menas är inte alltid helt klart för den som försöker följa diskussionen. Integration baserad på sociala, ekonomiska och geografiska kriterier uppfattas ofta som segregationens motsats, vilket enkelt uttryckt handlar om att människor närmar sig i stället för att fjärma sig från varandra. Här kan vi lägga till assimilation som tenderar att uppfattas vara förenat med tvång och betraktas vara såväl segregationens som integrationens motsats. Ur svenskt perspektiv har assimilation, åtminstone på ett teoretiskt plan, förkastats sedan minst femtio år tillbaka då grunden för den mångkulturella politiken fastslogs i lagstiftningen för invandrar- och minoritetspolitiken. Politiken lade grunden för det som senare kom att gå under beteckningen integrationspolitik och kan sammanfattas i tre honnörsord: *jämlikhet, valfrihet och samver-*

kan (Prop. 1975:26). Det fanns en medveten politik bakom dessa nyckelord som utgjordes av ett tydligt avståndstagande från assimilation. Invandrades kulturella och språkliga tillhörighet skulle inte bara erkännas, *den ursprungliga tillhörigheten skulle främjas* (ibid.). Assimilation uppfattades som väsensskilt från integration i betydelsen nödvändig eller funktionell anpassning, vilket den förvisso kan vara men samtidigt kan integration vara en eufemism för assimilation i praktiken (Popoola, 2002).

Integration: assimilationens eufemism

Språket skulle kunna fungera som exempel på en sociokulturell integrationsfär som oavsett intentioner är assimilationsbärande. I dag uppfattas språket vara av en sådan vikt att alla barn från tre års ålder ska erbjudas förskoleverksamhet vars syfte beskrivs vara att få "till en bättre språkutveckling i svenska" (SOU 2020:67; Prop. 2021/22:132). Svenska, jämte grundläggande kunskap om det svenska samhället, bedöms också vara viktigt för medborgarskap (SOU 2021:2). Den inställningen till svenska språkets betydelse argumenteras vara integrationsfrämjande vilket det förvisso kan vara, men det handlar inte om ett ömsesidigt utbyte där alla språk är likvärdiga. Här finns en klar hierarki, svenska är huvudspråk och det är till denna norm som anpassningen ska ske vilket bär assimilationens kännetecken.

Denna anpassning till majoritetssamhällets språk, värderingar och normer som följer med språket bygger på majoritetens hegemoni eller samhällets *doxa*. Doxa, våra meningsbärande idéer om verkligheten, är svåra att utmana eftersom de upplevs vara så självklara att de inte möter ifrågasättande (Bourdieu, 1977, s. 167–169; Hornscheidt & Landqvist, 2014, s. 99–101). Det är det här förgivettagandet som ligger till grund för hur jämlikhet, valfrihet och samverkan ska tolkas inom den integrationspolitiska debattens paradigm där majoritetsbefolkningen intar en överordnad särställning vilket är assimilationens signum.

Klassiker inom segregationsforskning

Hegemoni och anpassning mellan olika befolkningsgrupper i en urban kontext är måhända ett nutida fenomen men har historiskt behandlats av flera av sociologins klassiska företrädare, som Weber, Durkhem, Simmel och Tönnies (Andersen & Kaspersen, 1999). Här finns anledning att särskilt lyfta fram de senare nämnda. Georg Simmel (1858–1918) var intresserad av olika samhällstypers grund för sammanhållning mellan människor. Det var samma problematik som Ferdinand Tönnies (1855–1936) ägnade sig åt när han byggde upp en modell av samhällen präglad av *Gemeinschaft* eller *Gesellschaft*, begrepp som kan förklaras med att gemenskap i ett småskaligt traditionellt samhälle bygger på tillit, helt olikt det större anonymiserade samhälle som växte fram med urbaniseringen (ibid.). Med klassikerna framför

ögonen framträder flera användbara begrepp där sammanhållning och gemenskap återkommer i dagens integrationspolitiska debatt. I vår nutid förstås gemenskap inte längre som exempel på forna tiders bygemenskap. Gemenskap kan även finnas i det större samhälle som Tönnies benämnde *Gesellschaft* men i form av samhörighet till omgivningen på en mer abstrakt nivå. Gemenskap ligger till grund för sammanhållning som utvecklar solidaritet på såväl individ- som grupp-nivå. Detta är resonemang som återfinns i dagens integrationspolitiska debatt som handlar om samhällets sammanhållning (*cohesion*) och gemenskap (*community*) inom och mellan samhällets olika grupper, vilket är tecken på att den klassiska sociologins inflytande fortfarande har en viss bäring på dagens diskussion.

Chicagoskolan, pionjärer inom urban segregationsforskning, var också präglade av intryck från den klassiska sociologin som hade betydelse för deras analyser (Lindberg, 1971). De betraktade samhället som ett socieologiskt system med nödvändig konkurrens där vägen till assimilation utgjordes av en naturgiven utvecklingslinje (Andersson, 2003; Lindberg, 1971) Det är intressant att de tidiga Chicagosociologerna, tväremot dagens rådande uppfattningar, ansåg att segregation var nödvändigt för att uppnå sammanhållning (Lindén, 1989 s. 8).

Milton Gordon (1918–2019) är en annan av segregationsforskningens klassiker som under mitten av förra seklet utformade en assimilationsmodell med utgångspunkt från det amerikanska samhället. Enligt Gordon (1964) består assimilationsprocessen av sju steg vars mål är att det inte längre finns värdekonflikter mellan minoritets- och majoritetsbefolkningen. Enligt modellen börjar processen med en minoritets kulturellt baserade identifikation med värdlandets majoritetsbefolkning i form av att anta deras språk, kläder, normer och värderingar (ibid.). Det här antagandet går på tvärs med svensk integrationspolitik från 1975, som framför allt värderar minoritetens bevarande av sin ursprungskultur, vilket enligt Gordon inte ligger särskilt högt på den assimilationsfrämjande agendan.

Med ledning av den forskning som bedrivits historiskt framträder i dag utdaterade, och ibland kontroversiella, perspektiv på integration och segregation, men också användbara begrepp. Vi tar vår utgångspunkt i *sammanhållning* och *gemenskap* som handlar om solidaritet inom och mellan grupper i samhället. Begreppen framträder i dagens integrationspolitiska samtal vilket tangerar dagens socialpolitiska fält i form av den gemensamma välfärden. När det gäller forskning inom området så finns det en del kunskapsluckor att fylla. Enligt Vetenskapsrådets sammanställning över svensk segregationsforskning (2018), saknas forskning om segregationens långsiktiga effekter på invånarnas sammanhållning och solidaritet i ett samhälle. Det är kunskapsluckor som inte heller vi kan fylla, men vårt bidrag är ett försök att peka på olika insatsers betydelse för segregationens utveckling eller manifestation som rimligtvis påverkar solidaritet och sammanhållning i samhället.

Välfärd och den villkorade jämlikheten

Diskussionen om segregation hör samman med socialpolitik och välfärdsfrågor i ett bredare perspektiv som handlar om såväl jämlikhet som jämställdhet. Elisabeth Abiri lyfter fram att utvecklingen i Sverige efter andra världskriget har byggts på en generell välfärdspolitik där män i arbetslivet stått i fokus (Abiri, 2017, s. 7). Samhällsstrukturen har emellertid inneburit ett sämre utgångsläge för kvinnor och barn, etniska och andra minoriteter och den lagstiftning som byggts upp till skydd för dem har tillkommit relativt sent (ibid.). När socioekonomisk och etnisk segregation började uppmärksammas som ett reellt problem sågs det framför allt som ett rättviseproblem. Åtgärderna skulle ske genom den generella välfärdspolitiken (Urban, 2021, s. 336).

För att förstå den generella välfärdspolitikens roll i relation till segregationens komplexitet har vi tagit stöd i Gösta Esping-Andersen (1989) idealtyper av välfärdsregimer: den liberala, den konservativa och den socialdemokratiska. Den *liberala välfärdsregimen* tillämpas i USA, Kanada och Australien och kännetecknas av att det huvudsakligen är marknaden som fördelar resurser, sociala tjänster och försäkringskydd. Den offentliga socialpolitiken inriktas på de fattigaste (ibid., s. 48–52). Den *konservativa välfärdsregimen* praktiseras bland annat i Tyskland, Frankrike och Italien. Här samfinansieras välfärden mellan staten, arbetsgivarna och individerna (ibid.). Den *socialdemokratiska välfärdsregimen* är den tredje välfärdsmodellen, praktiserad i Sverige och andra skandinaviska länder där statens omfördelning av resurser förväntas resultera i att människor inte ska behöva vara beroende av familj eller släkt för sin försörjning (ibid.).

Med fokus på Sverige och den välfärdsregim som dominerar utvecklas olika policyer när det gäller integrationsfältet. Nationella policyer tycks påverka lokala myndigheters möjligheter att föra sin egen integrationspolitik. (Emilsson, 2015). Ett rimligt antagande är att de olika välfärdsregimerna spelar roll för de ramar som samhällets solidaritet bygger på. I jämförelse med många andra länder, förutsätts det i Sverige att såväl välfärd som integrationspolitiska mål på olika nivåer ska uppnås genom statens intervenering vilket har betydelse för samhällets utformning.

Minoriteter i välfärdens historia

Av resonemanget ovan följer att Sveriges integrationspolitiska ambitioner och sociala välfärd framför allt bygger på statens omfördelande roll, alla ska tillförsäkras sina medborgerliga rättigheter. Här går vi tillbaka till den numera klassiska analysen av medborgerliga rättigheter enligt T.H. Marshall (1950). Enligt T.H. Marshall har det under olika historiska perioder växt fram tre former av rättigheter: de civila, politiska och sociala rättigheterna (ibid.). Enligt Anthony Giddens är det framför allt de sociala rättigheterna som blir intressanta i förhållande till det som vi kallar för välfärdsstaten

(Giddens, 1993, s. 312–313). I sin historiebeteckning tar Giddens fasta på de sociala rättigheternas universella drag (ibid.). Denna historieskrivning vänder sig Thomas Acton (1999) mot. Han lyfter fram minoritetens speciella ställning inom nationalstatens ram där inte alla har omfattats av samma medborgerliga rättigheter som andra medborgare, vilket gör att en bild av jämlikhet och likvärdig behandling framstår som felaktig och i grunden falsk (ibid.). För att travestera George Orwells *Animal farm* från 1940-talet så sägs det att *alla är jämlika, men några är mer jämlika än andra* (Orwell, 1945/1987). Den etniska mångfald som kan särskiljas genom ojämlikhet har ömsom fokuserat på etnicitet och ömsom på klass för att förklara skillnader i hälsa, arbete, utbildning eller andra faktorer. Gemensamt är att den etniska mångfalden kopplas till den uppmärksammade geografiska segregationen som benämns vara belastade eller stressade områden (Alfredsson, 1996), utsatta områden eller utanförskapsområden (Urban, 2021; Popoola m.fl., 2022). I grunden handlar denna etniskt präglade socialpolitiska debatt om den sociala välfärdens villkorade jämlikhet.

Folkhemmets sovrande socialpolitik

Det har förflutit en avsevärd tid sedan 1928 då Per-Albin Hansson höll sitt berömda tal om folkhemmet, en metafor för nationen och ett väl utbyggt välfärdssystem. I medborgarhemmet eller det mer bekanta "folkhemmet" skulle alla ta hand om varandra (Per Albin Hansson: Folkhemstalet). Sedan Per Albin Hanssons dagar har mycket förändrats. Standarden har höjts, inte enbart för de mer välbeställda utan också för den fattigare delen av befolkningen som på grund av olika samhällsreformer kunnat ta del av sjukvård, barnbidrag, skolmåltider och andra nu mer eller mindre institutionaliserade välfärdssystem. Det är en generell välfärdsmodell som bygger på ett samhälleligt ekonomiskt transfereringssystem mellan olika delar av befolkningen. Arbete framträder här som en av samhällets grundbultar men för en samhällelig gemenskap finns fler dimensioner. Paulina de los Reyes menar att det finns hegemoniska föreställningar om arbetets (och tillväxtens) betydelse för relationer, normer, värderingar och individers förhållningssätt inom andra områden än arbetet i sig (SOU 2006:37, s. 8). Här ska uppmärksammas att den generella välfärdspolitiken även har inneburit en uppsättning särlösningar eller parallella lösningar med syfte att åtgärda vissa grupperns specifika problem. Ett problem som de los Reyes särskilt pekar på är att dessa (sär)lösningar tenderar att "permanenta vissa grupperns position som avvikande, underlägsna och underordnade" och att dessa särlösningar historiskt sett har styrts mer av situationen på arbetsmarknaden än av de specifika behoven hos en viss grupp (ibid., s. 10). De los Reyes slutsats är att den svenska välfärdsstaten inte är en universalistisk institution som behandlar alla lika (ibid.). Denna bedömning av tjugohundratalets svenska välfärdsstat innebär att medborgarhemmet, som Per Albin Hansson i solidaritetens anda strävade efter, ännu inte har realiserats vilket segregationens närvaro kan vara ett tecken på.

Malmö arbete för att motverka segregation under 25 år

Med Malmö som utgångspunkt går vi i det följande kort igenom olika perioders satsningar på att motverka segregation. Av nödvändighet överlappar vissa tidsperioder eftersom programmen ibland sker parallellt med andra satsningar som lyfts fram. För att underlätta läsningen har vi med hjälp av tidsangivelser för olika program försökt göra framställningen av olika insatser begriplig. Samtidigt växlar vi mellan olika nivåer för att med hjälp av praktiska exempel konkretisera några av de övergripande satsningarnas ambitioner att stärka såväl sammanhållning som solidaritet och utveckla en samhällsbaserad gemenskap.

Särskilda insatser i invandratäta bostadsområden

En av nittioalets satsningar som hade ett tydligt områdesfokus rubricerades som "särskilda insatser i invandratäta bostadsområden" och pågick i åtta större och mindre kommuner. Allmänt har satsningen som pågick 1995–1999 blivit känd som "Blommansatsningen", uppkallad efter Leif Blomberg, dåvarande statsråd med ansvar för invandrings- och migrationsfrågor. Satsningen var det första nationella åtgärds paketet med områdesfokus som handlade om att bryta segregation i svenska städer. Bakgrunden till satsningarna var att det redan under åttiotalet hade uppmärksammats en negativ utveckling i de områden som identifierades vara invandratäta (Roelofs & Salonen, 2019). Riktlinjerna som ställdes upp för att bryta segregationen tog särskilt fasta på relationen mellan invandrare och svenskar, vilket blev lite av en paradox eftersom insatserna ensidigt riktades mot de områden där befolkningen till stor del identifierades bestå av invandrare eller hushåll med utländsk bakgrund.

Med erfarenheterna från en lokal nivå i Malmö där Holma och Rosengård, två ytterområden, i första hand ansågs vara angelägna för de lokala satsningarna uttrycktes ambitionen att bryta segregationen och öka kontakten mellan svenskar och invandrare (Malmö stad, 1996). Relationen mellan svenskar och invandrare stod i centrum men det var oklart *hur* segregationen skulle brytas. *Vem* som definierades vara svensk respektive invandrare och *vad* ökad kontakt mellan dessa kategorier betydde var minst lika oklart. Oavsett dessa oklarheter finansierades ett antal verksamheter i syfte att öka kontaktytorna mellan svenskar och invandrare som visade sig anta lite olika former beroende på om det handlade om vuxna eller yngre generationer. Det synliggjordes flera verksamheter där barn och ungdomar deltog oberoende av härkomst (Alsmark, 1998; Popoola, 2000). När det gällde vuxna, män och kvinnor utvecklades däremot skilda aktiviteter i etniskt separata grupper. Visserligen samlades människor med synbart olika etnisk tillhörighet i gemensamma lokaler, men under olika tider. I andra fall kunde en svensk medborgare, född i Danmark eller Tyskland men bosatt i Sverige sedan årtionden, betraktas som svensk eller invandrare beroende på vilken målgrupp som behövde framhävas för att mötet mellan invandrare och svenskar skulle framträda

(Popoola, 2000). Med dessa konstruerade konstellationer av svenskar och invandrare skapades och befästes uppdelningen i svenskar och invandrare.

Riktlinjerna tolkades lite olika i kommunerna som tog del av det statliga stödet, men gemensamt var att *underifrånperspektivet* framhölls vilket ställde krav på lokal förankring (Integrationsverket, 2000). I Malmö innebar det att stadens kommunala bostadsföretag var den organisation vars personal i olika konstellationer med boenderepresentanter var drivande i de verksamheter som tilldelades ekonomiskt stöd (Popoola, 2000). I det här avseendet skilde sig inte Malmö från andra kommuner. Insatserna ledde inte heller till att nya verksamheter skapades och i den nationella utvärderingens slutrapport konstaterades att en relativt stor andel av de verksamheter som bedrevs under Blommansatsningens paraply antingen hade pågått sedan tidigare eller hade föreslagits av olika kommunala myndigheter (Integrationsverket, 2000, s. 11).

Fortsatta storstadssatsningar

Under slutet av nittiotalet ersattes Blommansatsningen av Nationellt exempel som övergick i Storstadssatsningen. Den senare satsningen bedrevs under åren 2000–2004. Områdena rubricerades inte längre som *invandrarstäta*, de betecknades som *utsatta* vilket gav en fingervisning om att det nu fanns en bredare ansats. Problematiken byggde på att områdena hade en större andel låginkomsttagare och högre bidragsberoende än andra områden. "Utsattheten" reducerades inte längre till invandrarstäthet även om de här storstadsområdena hade en betydligt högre andel utlandsfödda än andra bostadsområden. Med hjälp av statliga insatser och lokala utvecklingsavtal kunde kommunerna bedriva verksamheter i tjugofyra områden med syfte att minska segregationen och öka tillväxten (Urban, 2021, s. 339). Arbetslösheten bedömdes ställa stora grupper *utanför* samhällsgemenskapen, där till hade klassamhället fått en etnisk karaktär (Prop. 1997/98:165, s. 8). De växande sociala klyftorna sågs som oroande men eftersom Sverige inte ansågs uppvisa bosättningar typ "China Town" så kunde segregationen i Sverige inte heller definieras som etnisk segregation (ibid.).

I politiken som slogs fast för tjugohundratalet formulerades att invandrarnas kompetens och arbetskraftsdeltagande skulle höjas och precis som i Blommansatsningen förväntades de fortsatta satsningarna leda till att kontaktytorna mellan svenskar och invandrare skulle öka (Prop. 1997/98:165). Storstadssatsningens insatser utgjordes av flera programområden som handlade om såväl arbete, som skola och utbildning och inom alla områden betonades, precis som tidigare, *underifrånperspektivet* (SOU 2005:29). Det var de större städerna som var i fokus och stödet riktades fortfarande mot urskiljbara bostadsområden, vilket befäste bilden av att segregation utgjorde en exklusiv fråga riktad mot delar av befolkningen.

Moment 22 och arbetets nytta

En fungerande välfärd vilar på arbete och solidaritet och med Malmö som exempel hade ett institutionellt baserat problem uppmärksamrats redan under nittio-talet, framför allt sent nittio-tal. Det handlade om de bakomliggande mekanismer som försvårade för människor som aldrig tidigare haft ett arbete i Sverige. De kunde inte få stöd genom Arbetsförmedlingen eftersom de inte var inskrivna som arbetssökande. För att vara inskrivna som arbetssökande måste de ha haft ett arbete i Sverige (Merlöv, 2022). För nyanlända invandrare blev detta ett moment 22 där de som arbetslösa, oavsett utbildning och yrkeslivserfarenheter, inte tillhörde Arbetsförmedlingens målgrupper. Tillsammans med andra grupper som inte fick fotfäste på arbetsmarknaden identifierade kommunen ett behov av särskilda insatser för att ge stöd åt de som inte med hjälp av egna resurser eller nätverk kunde etablera sig på arbetsmarknaden. För att möta dessa gruppers behov bildades Arbets- och utvecklingscenter (AUC), senare omvandlat till Arbets- och integrationscenter (AIC). Dessa centra med arbetslösa som målgrupp byggde på samverkan mellan Försäkringskassan, socialtjänsten och andra lokala aktörer (Bevelander, 2000). Dessa arbets- och integrationscentra var i sig inte renodlade integrationsinsatser, det var en omlokalisering av resurser inom ordinarie budgettilldelning. Men, arbetet fick ekonomiskt stöd via storstadssatsningen och ingick i såväl nationellt exemplar, och senare storstadssatsningens, utvärderingsverksamhet. Därmed betraktades verksamheten implicit ingå i stadens integrationsfrämjande åtgärder där arbete sågs som ett sätt att motverka segregation.

Under perioder pressades de lokala myndigheternas aktörer till innovativa lösningar för att öka arbetskraftsdeltagandet, främst bland de individer som stod längst från arbetsmarknaden, vilket i olika delar sammanföll med de grupper som aldrig haft ett arbete. Ett av förslagen till lösningar i ett så kallat "utsatt område" var att de arbetslösa skulle bygga fladdermusholkar. Holkarna skulle skydda fladdermössen samtidigt som det skulle skapas arbetstillfällen (Popoola m.fl., 2022, s. 73). Under samma tid fanns projekt i Tensta som inte stannade vid förslagsstadiet. Där byggdes holkar för skräkfåglar. En person som var med på den tiden det begav sig kunde dra sig till minnes att "det är stora fåglar så holkarna var nästan som små hus, de somalier som byggde dessa sa att de inte förstod varför de gjorde det" (ibid.). De här minnesbilderna kan självklart avfärdas som de anekdoter de är, men det kan inte bortses från att berättelserna inte i första hand visar prov på arbetets nödvändighet eller det "underifrånperspektiv" som löpt som en röd tråd genom olika områdesbaserade direktiv. Lite cyniskt kan det konstateras att navigeringen mot arbete skedde inom välfärdens villkor som försökte växla mellan olika utgiftsposter. Ett minskat behov av socialbidrag, numera försörjningsstöd, som belastade kommunens ekonomi kunde växlas mot statligt stöd. I bästa fall blev det ett nollsummespel utan koppling till mål-

gruppernas behov av meningsfull sysselsättning och samhällets långsiktiga behov av sammanhållning och gemenskap.

Arbete – verktyget för social sammanhållning?

För att placera anekdoterna enligt ovan i ett historiskt och teoretiskt sammanhang så befann sig Sverige under nittiotalet i ett ekonomiskt ansträngt läge. Tendenser till ekonomisk recession, orsakad bland annat av skattereformer, hade redan börjat visa sig under mitten av nittiotalet (Prop. 2000/01:100). Inom EU, som Sverige anslöt sig till 1995, hade arbete som enskild faktor fått allt större betydelse. På EU-nivå hade "social sammanhållning" (*social cohesion*) blivit ledord som skulle uppnås genom arbete. Integration eller segregation uppfattades alltmer som en fråga om att stå innanför eller utanför arbetsmarknaden, samtidigt var arbetslösheten ett sätt att bekämpa inflationen (Schierup, 2021, s. 111 f.). När det gällde de som stod utanför arbetsmarknaden skulle ansträngningar göras för att de skulle göra sig anställningsbara (ibid.). Ibland har retoriken omvandlats från *anställningsbar* till *användningsbar* vilket öppnar upp för tolkningsmöjligheter när det gäller hur arbete ska förstås. Arbetslösheten som följde i spåren av ekonomisk nedgång ger anledning att reflektera över arbetets funktion. Arbete handlar om både rättigheter och skyldigheter. Rättighetsaspekten framkommer i regeringsformens 2 § där det anges att *det allmänna ska trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa* (SFS 1974:152). Under perioder har uttryck som "arbetslinjen" blivit aktuella vars ursprung kan dateras så långt tillbaka som till början av nittonhundratalet (Andersson m.fl., 2007).

Enligt Malin Junestav som har behandlat arbetslöshet och arbetslinjen ur ett ekonomisk-historiskt perspektiv finns det tre framträdande perspektiv där det första är *kontroll- och disciplineringsperspektivet*, delvis sprunget ur fattigvårdslagstiftningen. Enligt det här synsättet ses arbetslösheten som skadlig för individens moral. Det andra perspektivet är *självhjälps- och uppfostringsperspektivet*. En av grundtankarna är att det finns ett egenvärde i att människor genom eget arbete ges hjälp att kunna försörja sig själva. Det tredje perspektivet är *rättighetsperspektivet* som utgår ifrån individens rätt att delta i lönearbete (Junestav, 2004, s. 21 ff.). Alla perspektiven kan vart och ett dominera eller samverka vid olika tidpunkter. Här kan tilläggas att alla perspektiven i grunden handlar om att utveckla människors solidaritet, eller lojalitet att kunna bidra till det gemensamma försorg. Mot bakgrund av det tidigare anförda exemplet med byråkratins hinder för att människor som inte var etablerade i Sverige skulle kunna få hjälp genom arbetsförmedlingen tycks inte rättighetsaspekterna ha varit framträdande. Den kontextuella bakgrunden till projekten byggde däremot på föreställningen att människor genom eget arbete skulle försörja sig själva och att arbete i sig är integrationsförstärkande vilket kan vara ett rimligt antagande. Om arbetet däremot

uppfattas som meningslöst och främst används som ett medel av samhället för kontroll av fattiga finns i stället en överhängande risk att insatserna, tvärt emot intentionerna, förstärker de klyftor som redan existerar.

Välfärdens etnifierade utanförskap

Vikten av arbete och arbetets betydelse för tillväxt och dess nära koppling till samhällets välfärd framgick av Malmö stads kommunövergripande program *Välfärd för alla, det dubbla åtagandet*. Det var ett program som genomfördes under 2004–2008 med det uttalade målet att minska segregationen (Malmö stad, 2009). Det dubbla åtagandet syftade på att dels sörja för invånarnas välfärd som skulle ge en tillfredsställande levnadsstandard, dels att staden skulle fungera som en tillväxtmotor mellan regioner och städer och i förhållande till en global ekonomisk konkurrens (ibid.). Hela staden var i fokus för den handlingsplan som utarbetades och bakgrunden beskrevs vara en geografiskt och etniskt dimensionerad problematik där olika grupper med utländsk bakgrund sågs vara speciellt drabbade (Malmö stad, 2003, s. 5). I handlingsplanen förflyttades statens och kommunens ansvar till de arbetslösa. Signalen var att ”bidrag inte är en acceptabel form för långsiktig försörjning” (Motion 2004/05: A350). I arbetsmoralens anda låg också att motverka ”svartjobb” genom att erbjuda människor riktiga arbeten där lagar och regler skulle följas (Malmö stad, 2004).

Problematikens kärna framstår som tvetydig. Det handlade om ett helhetsgrepp med hela staden i fokus. Samtidigt var problematiken geografiskt kopplad och personer med utländsk bakgrund var särskilt drabbade vilket i handlingsplanen framställs som att arbetslöshet och bidragsberoende först och främst handlade om människors arbetsovillighet och dolda inkomster vilket inte bidrog till den allmänna välfärden som var en av programmets hörnstenar.

Programmet pågick under fyra år samtidigt som fortsatta insatser, i Malmö och andra kommuner, kunde ske med hjälp av lokala utvecklingsavtal. De lokala utvecklingsavtalen upphörde 2012 och från 2014 har det inte förekommit några öppna kommunbidrag för lokal utveckling. Den lokala utvecklingspolitiken infogades i stället i den generella utvecklingspolitiken (Urban, 2021, s. 337).

Generell utvecklingspolitik – ett perspektivskifte

Den så kallade Malmökommissionen, som verkade under åren 2011–2013, skulle kunna ses som ett utslag av generell utvecklingspolitik. Kommissionens uppdrag var att på vetenskaplig grund framställa ett underlag för hur hälsan skulle kunna förbättras för alla Malmöbor, särskilt de mest utsatta. Arbetet tog en bred ansats och i arbetets slutrapport formulerades såväl mål som rekommendationer för att nå ett socialt hållbart samhälle. En av kommissionens slutsatser var att kategorisering med hjälp av

termer som utanförskap, integration och mångkultur tenderade att fungera stigmatiserande. Genom att gruppera människor efter familjernas behov av ekonomiskt stöd, barnens problem i skolan och de vuxnas bristande anknytning till arbetsmarknaden befästs klyftor. Enligt Malmökommissionen (2013) behövdes ett perspektivskifte för att se alla stadens invånare som resurser.

Med detta mindre etnifierade perspektiv framför ögonen är det dags att ställa nya frågor. Är det till exempel självklart att en undermålig bostadssituation beror på hushållens ovilja att arbeta och/eller bristande försörjning? Enligt Boverket (2023) hade 180 kommuner, däribland Malmö, ett underskott av lägenheter vilket bland annat handlar om brist på bra och billiga bostäder.

I storstadsregionerna har bostadsproblematiken under lång tid förknippats med inflyttningen av nyanlända flyktingar och de rättigheter till bosättning i "eget boende" som tidigare gavs åt asylsökande enligt ebo-lagen (SFS 1994:137). Rätten för asylsökande att själva få välja bosättningsort begränsades år 2020 (Prop. 2019/20:10) vilket dock inte förändrade den grundläggande bostadsproblematiken. I regeringens "långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation" under 2018–2028 förklaras boendesegregationen bland annat bero på bostadsbrist. Trots denna brasklapp har bostaden, utgångspunkten för ett hem, det goda hemmet, genom ebo-debatten i viss mån etnifierats och förvandlats från välfärdsfråga till en segregationsbaserad invandrar- och flyktingfråga.

Stigmatiseringens negativa konsekvenser

Trots ebo-debatten och den nämnda bostadsproblematiken kan det konstateras att utvecklingen i Malmö under senare år gått mot en generell politik. Ansträngningarna har riktats mot hela staden utan någon tydlig integrationspolitisk målsättning riktad mot specifika grupper eller områden. Det integrationsråd som en gång verkade i Malmö stad under slutet av nittiotalet och början av tjugohundratalet avvecklades utan märkbara invändningar. Den mängd insatser som riktades mot integration och målsättningar att motverka segregation under slutet av nittonhundratalet och första delen av tjugohundratalet tycks ha mönstrats ur den kommunala agendan för att ingå i omsorg om staden som helhet. Det handlar i stället om ombyggnad av staden, infrastruktur och att "bygga staden hel" (Popoola m.fl., 2022). Mot bakgrund av denna utveckling borde eventuell stigmatisering genom riktade insatser minska. Men Malmö stad, liksom alla kommuner och lokalsamhällen, ingår i en större samhällskontext. Här finns anledning att rikta blicken mot andra delar av samhället och polisens verksamhet som har betydelse för utvecklingen i kommunen.

I mitten av 2010-talet började polisen med utgångspunkt från sin professionsorienterade logik publicera en lista över "utsatta" områden (Salonen, 2023). Polisen har tre kategorier: "utsatta" områden, "riskområden" och "särskilt utsatta" områden.

Förutom kännetecken av låg socioekonomisk status finns också närvaro av kriminella som har en inverkan på lokalsamhället (NOA, 2017, s. 10). Vidare uppfyller ett riskområde alla de kännetecken som finns på ett utsatt område, men uppfyller inte riktigt kriterierna för ett särskilt utsatt område som delvis inbegriper parallella samhällsstrukturer, extremism, systematiska kränkningar av religionsfriheten eller starkt fundamentalistiskt inflytande som begränsar människors fri- och rättigheter och en hög koncentration av kriminella (Polisen, 2024). Parallellt med polisens listor över utsatta områden utkommer segregationsbarometern som inte överensstämmer med polisens kategorisering.

Med fokus på segregation och storstäder har diskussioner om visitationszoner seglat upp som ett svar på människors otrygghet (Prop. 2023/24:84). I korthet innebär det att polisen kan klassificera ett område som säkerhetszon och kan där visitera människor utan misstanke om brott. Utan att förminska allvaret av kriminalitet och människors otrygghet så riskerar denna vilja att ”knäcka gängkriminaliteten” att drabba alla, både de så kallat gängkriminella och vanliga hyggliga medborgare som bor inom dessa visitationszoner. Det är en form av stigmatisering som bygger på blandade bilder av polisens eller andra myndigheters klassificeringar. Polisen och andra myndigheter har måhända behov av klassificeringar i sitt arbete. Men när negativt betonade klassificeringar som är ägnade att ge samhällsberedskap för olika yrkesgrupper görs publika leder sorteringen följaktligen till negativa värderingar gentemot de utpekade områdena, och i förlängningen dess befolkning. Särskilt bekymmersamt är det om områdena därtill förknippas med polisens repressiva åtgärder som kan leda till en ökad polarisering i samhället, vilket går på tvärs mot samhällets övergripande och sedan decennier uttalade integrationsfrämjande avsikter.

Slutord

Trots en mängd åtgärder tycks segregationen ha bitit sig fast. I jämförelse med nitio-tioalet har segregationen dessutom ökat (Delmos, 2021). När vi frågar oss vad integration respektive segregation är och varför segregationen består trots decennier av åtgärder så går det inte att ge ett entydigt svar, det går däremot att utläsa faktorer som kan vara av betydelse för segregationens manifestation. En av de dominerande idéer som vi har kunnat utläsa är att segregation i första hand betraktas vara en fråga som berör hushåll bosatta i områden som är präglade av socioekonomiska svårigheter. Välbärgade områden och hushåll med god ekonomi har i stort sett inte uppfattats vara en del av segregationens problematik även om de, hur saken än formuleras, tillhör segregationens noder. Det är således framför allt märkbart negativa konsekvenser av segregationens närvaro som uppfattas utgöra segregation per se, vilket skapar vad vi kan kalla en segregationspolitisk bias.

Under åren har det riktats åtgärder mot konsekvenserna av den segregation som samhället uppvisar, men det har saknats klargörande definitioner av segregation/integration i förhållande till olika integrationsprojekt och program som passerat revy. Denna avsaknad av definitioner har inneburit flexibilitet för att uppfylla ställda krav för tilldelning av medel, inte sällan till redan pågående verksamheter. Segregation, precis som integration, kan således betyda vad som helst beroende på nationellt dagsaktuella eller lokalpolitiska behov vilket kan ha medverkat till status quo inom olika områden. Under hela den studerade perioden har arbete och egenförsörjning varit i fokus. Insatser mot arbetslöshet för de som befunnit sig längst från arbetsmarknaden har under perioder, framför allt i slutet av nittioalet och början av tjugohundratalet, visat sig leda till sysselsättningsprogram utan mening som gissningsvis inte ökat solidariteten mellan majoritetssamhället och programmets målgrupper. Andra insatser, framför allt under nittioalet och tjugohundratalets första årtionde, har handlat om etnicitet. Kategoriseringen av befolkningen i "svenskar" och "invandrare" var centralt och fungerade som proxy för segregation. Uttalade ambitioner var att skapa nätverk inom bostadsområden för att öka integrationen i samhället vilket i grunden bygger på idén om gemenskap i lokalsamhället, ett *community*. Även om dessa program inte specifikt har hänvisat till vare sig Chicagosociologerna eller USA så är det inte svårt att se dess inflytande som både hägrar och förskräcker på en och samma gång. Det finns skillnader mellan länderna, inte enbart i yta och befolkning. Till skillnad från USA organiseras välfärden i Sverige enligt en generell välfärdspolitik där staten förväntas spela en aktiv roll i omfördelning av resurserna. Trots det debatteras segregationens negativa konsekvenser år efter år utan nödvändiga omfördelningspolitiska insatser.

Segregationens kärna tycks handla om en ökad ojämlikhet och en krackelerad välfärd med påtagliga klyftor i samhället. Med ledning av integrationsinsatserna över tid har en del av förklaringsvärdet sökts i urskiljbara bostadsområden och dess befolknings tillkortakommanden vilket knappast kan förklara segregationens fortsatta aktualitet. Den barnfattigdom som Malmökommissionen lyfte fram har till exempel inte försvunnit (Rädda Barnen, 2021, s. 17). I flera mindre kommuner har barnfattigdomen noterats öka vilket beror på att nyanlända inte kunnat lösa sin bostadssituation (ibid., s. 20). Boverket (2023) bedömer situationen som allvarlig med ett historiskt underskott på bostäder vilket knappast kommenterats i det arbete mot segregation som pågått under decennier (Popoola m.fl., 2022). Bostadspolitiken har under lång tid lyst med sin frånvaro, kanske i hopp om att sysselsättningen, eller marknaden enligt amerikansk välfärdsmodell, skulle kunna lösa såväl bostadslöshet som trångboddhet.

Retrospektivt har de strukturella orsakerna bakom dagens ojämlikhet i delar negligerats, samtidigt som ett ensidigt fokus mot demografiskt urskiljbara bostadsområden

har etnifierat den socioekonomiska problematiken. I jämförelse med slutet av nittonhundratalet och början av tjugohundratalet har projekt med uttalade integrations-syften mönstrats ut. Utvecklingen har gått mot en generell utvecklingspolitik med hela staden i fokus, men bostadsunderskott, trångboddhet och arbetslöshet kvarstår som drabbar befolkningsgrupper olika. Medborgerliga rättigheter och generell välfärd tycks av utvecklingen att döma vara föremål för omförhandling mot en mer repressiv agenda som specifikt riktas mot de bostadsområden som klassificerats vara "utsatta" i någon form. Ansvaret för denna stigmatiserande och segregationsförstärkande utveckling förflyttas därmed till enskilda medborgare vilket förvisso kan leda till såväl gemenskap som sammanhållning, men *inom* etniska och socioekonomiskt urskiljbara grupper. Dessvärre riskerar samma utveckling att motverka samhällsbase-rad solidaritet *mellan* olika grupper vilket i stället förstärker den segregation som såväl politiker som tjänstemän under decennier sagt sig vilja motverka.

Referenser

- Abiri, E. (2017) Mänskliga rättigheter, migration, nationalstaten och globalisering: samband och mot-sättningar. I: *Forskaressäer till förstudie om ett nationellt demokrati- och integrationsmuseum i Malmö*. Malmö: Kulturförvaltningen, Malmö stad.
- Acton, T.A. Globalization, the pope and the gypsies. I: A. Brah, M.J. Hickman & M. Mac Ghail (red.) (1999) *Global futures: migration, environment and globalization*. UK: MacMillan Press Ltd.
- Alfredsson, B. (red) (1996) *Bostadsområden under stress: strategier för rehabilitering och utveckling*. SABO Utveckling nr 66. Stockholm: SABO Utveckling.
- Alsmark, G. (1998). *I god jord eller på hälleberget?* Slutrapport för utvärdering av projektet Särskilda insatser i invandrartäta bostadsområden i Malmö stad, rapport nr 3. Malmö: Valfärds och folkhälso-enheten, Stadskontoret, Malmö stad.
- Andersen, H. & Kaspersen, L.B (red.) (1999) *Klassisk och modern samhällsteori*. Lund: Studentlit-teratur.
- Andersson, O. (2003) *Chicagoskolan: institutionaliseringen, idétraditionen och vetenskapen*. Lund: Lunds universitet, Sociologiska institutionen.
- Bevelander, P. (2000) *Immigrant employment integration and structural change in Sweden, 1970–1995*. Lund: Lunds universitet, Ekonomisk-historiska institutionen och Almqvist & Wiksell Inter-national.
- Bourdieu, P. (1977) *The outline of a theory of practice*. Cambridge University Press.
- Boverket (2023) *Läget på bostadsmarknaden i riket*. [https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/region-kommun/riket/ Hämtat: 2024-04-04].
- Delmos (Delegationen mot segregation) (2021) *Segregation i Sverige: årsrapport 2021: Om den soci-oekonomiska segregationens utveckling*
- DN [Dagens Nyheter] (2022, 23 augusti) *Andersson kräver färre låsningar från de andra partierna: "Lättare att bilda regering efter valet"*. [https://www.dn.se/sverige/andersson-kraver-farre-lasningar-fran-de-andra-partierna-lattare-att-bilda-regering-efter-valet/ Hämtat: 2024-03-24].
- Emilsson, H. (2015) A national turn of local integration policy: multi-level governance dynamics in Denmark and Sweden. *Comparative Migration Studies*, 3(7). [https://doi.org/10.1186/s40878-015-0008-5].
- Esping-Andersen, Gösta (1989) *The three worlds of welfare capitalism*: Polity Press.
- Flemström, C. & Ronnby, A. (1972) *Fallet Rosengård: en studie i svensk planerings- och bostads-po-litik*. Stockholm: Prisma.
- Giddens, A. (1993) *Sociology*: Blackwell Publishers.
- Gordon, M.M. (1964) *Assimilation in American life: the role of race, religion and national origins*: Oxford University Press.
- Hornscheidt, L. & Landqvist, M. (2014) *Språk och diskriminering*. Lund: Studentlitteratur.
- Integrationsverket (2000) *Vad hände med "Blommanpengarna"?* Slutrapport. Integrationsverkets rapportserie 2000:10.
- Jansson, B., Sternhufvud, U. & Wolff, R. (2001) *Utvärdering av GEFAS: att driva refor-mer i en kom-plex miljö: ny arbetsmarknadspolitik i Malmö*: Öhrlings PricewaterhouseCoopers.
- Jansson, C-G (1987) Working-class segregation in Stockholm and some other cities. I: U. Bergeryd & C.G. Jansson (red.) *Sociological miscellany: essays in honour of Gunnar Boalt*: Stockholm: Stockholms universitet.

- Junestav, M. (2004) *Arbetslinjer i svensk socialpolitisk debatt och lagstiftning 1930–2001*. Uppsala Studies in Economic History 72. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.
- Lindberg, G. (1971) *Urbana processer: studier i social ekologi*. Lund: Gleerups.
- Lindén A.-L. (1989) *Vem bor i bostadsområdet? Bostadsutbud – befolkningsstruktur –förändringsmönster*. Lund: Forskargruppen Boende och bebyggelse, Lunds universitet, Sociologiska institutionen.
- Malmökommissionen (2013) *Malmös väg mot en hållbar framtid*. Malmökommissionen.
- Malmö stad (1996) *Plan över särskilda insatser i invandrartäta bostadsområden i Malmö stad* (960624). Dnr A95/130/IP.
- Malmö stad (2003) *Välfärd för alla: det dubbla åtagandet*. Stadskontoret.
- Malmö stad (2004) *Handlingsplan: välfärd för alla: det dubbla åtagandet*. Stadskontoret.
- Malmö stad (2009) *Välfärd för alla: det dubbla åtagandet*. Slutrapport. Stadskontoret.
- Marshall, T.H. (1950) *Citizenship and social class*. London: Pluto Press.
- Merlöv, A. (2022) *Bättre kan vi! Eller?* Borås: Recito förlag.
- Motion till riksdagen 2004/05:A350 av Tobias Billström m.fl. (m, fp). *Välfärd för alla i Malmö: Sveriges riksdag, Arbetsmarknadsutskottet*.
- NOA (2017) *Utsatta områden: social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen*. Polisen, Nationella operativa avdelningen, underrättelseenheten.
- Olsson Hort, S.E. (1992) *Segregation: ett svenskt dilemma: socialpolitiska och sociologiska synpunkter*. Bilaga 9 till Långtidsutredningen. Stockholm: Finansdepartementet.
- Orwell, G. (1987) *Animal farm*. Penguin Books Ltd.
- Per Albin Hansson: folkhemstalet, andra kammarens remissdebatt 18 januari 1928*. [<https://www.svenskatal.se/tal/per-albin-hansson-folkhemstalet> Hämtat: 2024-02-18].
- Polisen (2024) *Utsatta områden: polisens arbete*.
[<https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/utsatta-omraden/#:~:text=Utsatta%20omr%C3%A5den%20E2%80%93%20polisens%20arbete%20Att%201%C3%B6pande%20ta,d%C3%A4r%20de%20kriminella%20har%20en%20inverkan%20p%C3%A5%20lokalsamh%C3%A4llet>. Hämtat: 2024-04-05].
- Popoola, M. (2000) *Integration och lokal förankring: utvärdering av träffpunktsverksamheter i Hyllie, en stadsdel i Malmö*: MAH/IMER/FR/002-SE. Malmö högskola, Internationell migration och etniska relationer.
- Popoola, M. (2002) *Integration: en samtidspeglning*: Svenska Kommunförbundet.
- Popoola, M., Korp, E. & Apicella, L. (2022) *25 års insatser mot segregation: integrationsarbete i Malmö stad*: Malmö stad.
- Prop. 1975/26 *Riktlinjer för invandrar- och minoritetspolitik m.m.*
- Prop. 1997/98:165 *Utveckling och rättvisa: en politik för storstaden på 2000-talet*.
- Prop. 1998/99:143 *Nationella minoriteter i Sverige*.
- Prop. 2000/01:100 *2001 års ekonomiska vårproposition: förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 2001, skattefrågor, kommunernas ekonomi m.m.*
- Prop. 2019/20:10 *Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande*.
- Prop. 2021/22:132 *Förskola för fler barn*.
- Prop. 2023/24:84 *Säkerhetszoner*.
- Ristilammi, P.-M. (1994) *Rosengård och den svarta poesin*. Avhandling etnologi, Lunds universitet. Stehag: Brutus Östlings förlag. Symposium.

- Roelofs, K. & Salonen, T. (2019) *Insatser i "utsatta" områden: en analys av 20 års områdesutveckling och lärdomar inför framtiden*. BOSTAD 30.
- Rädda Barnen (2021) Årsrapport: Barnfattigdom i Sverige. [<https://mau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1621816/FULLTEXT01.pdf> Hämtat: 2024-04-10].
- Salonen, T. (2020) Social omvandling och segregation. I: R. Johansson (red.) *Malmö stadshistoria*. Nionde delen 1990–2020. Vol. 1 (s. 99–132). Malmö: Kira förlag.
- Salonen, T. (2023) *Att identifiera bostadsområden: en jämförande analys mellan polisens lista och segregationsbarometern*. Working paper. Studier i boende och välfärd (SBV), Malmö universitet.
- Schierup, C.-U. (2021) Migration, medborgarskap och social exkludering: ett europeiskt dilemma. I: M. Darvishpour & C. Westin (red.) *Migration och etnicitet: perspektiv på mångfald i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- SFS 1974:152 *Kungörelse om beslutad ny regeringsform*.
- SFS 1994:137 *Lag om mottagande av asylsökande m.fl.*
- SOU 2005:29 *Storstad i rörelse: kunskapsöversikt över utvärderingar av storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal*.
- SOU 2006:37 *Om välfärdens gränser och det villkorade medborgarskapet*. Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering.
- SOU 2020:67 *Betänkande av Utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska*.
- SOU 2021:2 *Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap*. Delbetänkande av Utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap (USSMA).
- Swedner, H. & Edstrand, G. (1969) *Skolsegregation i Malmö*. Lunds universitet, Sociologiska institutionen.
- Urban, S. (2021) Etnisk boendesegregation. I: M. Darvishpour & C. Westin (red.) *Migration och etnicitet: perspektiv på mångfald i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- Vetenskapsrådet (2018) *Svensk forskning om segregation: en kartläggning*.
- Wittrock, B. & Lindström, S. (1984) *De stora programmens tid: forskning och energi i svensk politik*. Akademilitteratur.